

SMĚRNICE RADY 96/34/ES

ze dne 3. června 1996,

o rámcové dohodě o rodičovské dovolené uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Dohodu o sociální politice připojenou k Protokolu (č. 14) o sociální politice připojenému ke Smlouvě o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 4 odst. 2 této dohody,

s ohledem na návrh Komise,

- (1) vzhledem k tomu, že na základě Protokolu o sociální politice členské státy, s výjimkou Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (dále jen „členské státy“), přejí si pokračovat v cestě vytyčené Sociální chartou z roku 1989, mezi sebou uzavřely Dohodu o sociální politice;
- (2) vzhledem k tomu, že sociální partneři mohou v souladu s čl. 4 odst. 2 Dohody o sociální politice společně žádat, aby byly dohody uzavřené na úrovni Společenství prováděny rozhodnutím Rady na návrh Komise;
- (3) vzhledem k tomu, že bod 16 Charty Společenství základních sociálních práv pracovníků, týkající se rovného zacházení pro muže a ženy mimo jiné stanoví, že „by měla být také vypracována opatření umožňující mužům a ženám sladit jejich pracovní a rodinné povinnosti“;
- (4) vzhledem k tomu, že navzdory všeobecnému konsensu nebyla Rada schopna rozhodnout o návrhu směrnice o rodičovské dovolené a o dovolené z rodinných důvodů¹, ve znění změny² ze dne 15. listopadu 1984;
- (5) vzhledem k tomu, že Komise v souladu s čl. 3 odst. 2 Dohody o sociální politice konzultovala se sociálními partnery otázku možného zaměření akce Společenství týkající se sladění pracovního a rodinného života;
- (6) vzhledem k tomu, že Komise po takové konzultaci usoudila, že zásah Společenství v této oblasti je účelný, a znovu konzultovala se sociálními partnery obsah zamýšleného návrhu v souladu s čl. 3 odst. 3 uvedené dohody;
- (7) vzhledem k tomu, že obecné mezioborové organizace [Evropská unie konfederací průmyslu a zaměstnavatelů (UNICE), Evropské středisko

¹ Úř. věst. č. C 333, 9. 12. 1983, s. 6.

² Úř. věst. č. C 316, 27. 11. 1984, s. 7.

veřejných podniků (CEEP) a Evropská konfederace odborových svazů (EKOS)], informovaly Komisi ve společném dopise ze dne 5. července 1995 o svém úmyslu zahájit postup podle článku 4 Dohody o sociální politice;

- (8) vzhledem k tomu, že uvedené organizace uzavřely dne 14. prosince 1995 rámcovou dohodu o rodičovské dovolené; že podaly Komisi společnou žádost o provedení této rámcové dohody rozhodnutím Rady na návrh Komise, v souladu s čl. 4 odst. 2 Dohody o sociální politice;
- (9) vzhledem k tomu, že Rada v usnesení ze dne 6. prosince 1994 o některých výhledech sociální politiky Evropské unie: příspěvek k hospodářské a sociální konvergenci v Evropské unii³ vyzvala sociální partnery, aby využili daných příležitostí k uzavření dohod, neboť jsou zpravidla blíže sociální realitě a sociálním problémům; že v Madridu členové Evropské rady, jejichž státy podepsaly Dohodu o sociální politice, uvítali uzavření této rámcové dohody;
- (10) vzhledem k tomu, že si podepsané strany přály uzavřít rámcovou dohodu stanovící minimální požadavky na rodičovskou dovolenou a pracovní volno z důvodů vyšší moci a odkazující zpět na členské státy nebo na sociální partnery, aby vymezili podmínky, za kterých by byla rodičovská dovolená uplatňována, aby bylo přihlédnuto k situaci a také k rodinné politice v každém členském státě, zejména pokud jde o podmínky pro poskytování rodičovské dovolené a o výkon práva na rodičovskou dovolenou;
- (11) vzhledem k tomu, že vhodným nástrojem pro provedení rámcové dohody je směrnice ve smyslu článku 189 Smlouvy; že směrnice je pro členské státy závazná, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům;
- (12) vzhledem k tomu, že v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality stanovenými v článku 3b Smlouvy nemůže být cílů této směrnice dosaženo uspokojivě na úrovni členských států, a proto jich může být lépe dosaženo na úrovni Společenství; že tato směrnice nepřekračuje rámec toho, co je pro dosažení těchto cílů nezbytné;
- (13) vzhledem k tomu, že Komise vypracovala návrh směrnice Rady s přihlédnutím k reprezentativnosti podepsaných stran, jejich zmocnění a právnosti jednotlivých ustanovení rámcové dohody a dodržování souvisejících ustanovení týkajících se malých a středních podniků;
- (14) vzhledem k tomu, že Komise v souladu se svým sdělením ze dne 14. prosince 1993 o provádění Protokolu o sociální politice uvědomila Evropský parlament a zaslala jim znění rámcové dohody spolu s návrhem směrnice a důvodovou zprávou;
- (15) vzhledem k tomu, že Komise také uvědomila Hospodářský a sociální výbor a zaslala mu znění rámcové dohody spolu s návrhem směrnice a důvodovou zprávou;

³ Úř. věst. č. C 368, 23. 12. 1994, s. 4.

- (16) vzhledem k tomu, že ustanovení 4 bod 2 rámcové dohody stanoví, že provádění ustanovení této dohody neodůvodňuje snížení obecné úrovně ochrany poskytované pracovníkům v oblasti působnosti této dohody. Tím není dotčeno právo členských států nebo sociálních partnerů vypracovat odlišná právní, správní nebo smluvní ustanovení s ohledem na měnící se okolnosti (včetně zavedení nepřevoditelnosti), pokud jsou dodrženy minimální požadavky stanovené v této dohodě;
- (17) vzhledem k tomu, že Charta Společenství základních sociálních práv pracovníků uznává význam boje proti všem formám diskriminace, zejména diskriminace na základě pohlaví, barvy pleti, rasy, názorů a víry;
- (18) vzhledem k tomu, že čl. F odst. 2 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že „Unie ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 a ta, jež vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako obecné zásady práva Společenství“;
- (19) vzhledem k tomu, že členské státy mohou pověřit sociální partnery na základě jejich společné žádosti prováděním této směrnice, pokud přijmou všechna nezbytná opatření, aby zajistily, že mohou kdykoli zaručit výsledky dané touto směrnicí;
- (20) vzhledem k tomu, že provedení rámcové dohody přispívá k dosažení cílů uvedených v článku 1 Dohody o sociální politice,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Provádění rámcové dohody

Účelem této směrnice je provedení rámcové dohody o rodičovské dovolené uzavřené dne 14. prosince 1995 mezi obecnými mezioborovými organizacemi (UNICE, CEEP a EKOS), která je obsažena v příloze.

Článek 2

Závěrečná ustanovení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 3. června 1998 nebo zajistí, aby nejpozději do uvedeného dne sociální partneři zavedli nezbytná opatření dohodou, přičemž členské státy musí přijmout všechna nezbytná opatření, která jim umožní kdykoli zajistit výsledky požadované touto směrnicí. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

2. Členskými státy může být poskytnut další nejvýše jeden rok, je-li to nezbytné s přihlédnutím ke zvláštním obtížím nebo k provádění prostřednictvím kolektivní smlouvy.

O těchto okolnostech neprodleně uvědomí Komisi.

3. Opatření uvedená v odstavci 1 přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

Článek 3

Tato směrnice je určena členskými státy.

V Lucemburku dne 3. června 1996.

*Za Radu
předseda
T. TREU*

PŘÍLOHA

RÁMCOVÁ DOHODA O RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ

PREAMBULE

Připojená rámcová dohoda představuje závazek organizací UNICE, CEEP a EKOS stanovit minimální požadavky na rodičovskou dovolenou a pracovní volno z důvodu vyšší moci jakožto důležité prostředky sladění pracovního a rodinného života a podpory rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy.

EKOS, UNICE a CEEP žádají Komisi, aby předložila tuto rámcovou dohodu Radě k rozhodnutí, které učiní tyto minimální požadavky závaznými v členských státech Evropského společenství s výjimkou Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.

I. OBECNÉ ODŮVODNĚNÍ

1. S ohledem na Dohodu o sociální politice připojenou k Protokolu o sociální politice připojenému ke Smlouvě o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 3 odst. 4 a čl. 4 odst. 2 této dohody,
2. vzhledem k tomu, že čl. 4 odst. 2 Dohody o sociální politice stanoví, že dohody uzavřené na úrovni Společenství mohou být na základě společné žádosti podepsaných stran prováděny rozhodnutím Rady na návrh Komise;
3. vzhledem k tomu, že Komise oznámila svůj úmysl navrhnout opatření na úrovni Společenství ke sladění pracovního a rodinného života;
4. vzhledem k tomu, že Charta Společenství základních sociálních práv stanoví v bodě 16 týkajícím se rovného zacházení, že musí být vypracována opatření umožňující mužům a ženám sladit jejich pracovní a rodinné povinnosti;
5. vzhledem k tomu, že usnesení Rady ze dne 6. prosince 1994 uznává, že účinná politika rovných příležitostí předpokládá jednotnou celkovou strategii umožňující lepší organizaci pracovní doby, větší pružnost a snadnější návrat do pracovního života, a zaznamenává důležitou roli sociálních partnerů v této oblasti i při nabízení příležitosti mužům a ženám sladit jejich pracovní povinnosti s povinnostmi rodinnými;
6. vzhledem k tomu, že opatření ke sladění pracovního a rodinného života by měla podpořit zavádění nových pružných způsobů organizace práce a pracovní doby, které lépe odpovídají měnícím se požadavkům společnosti a které přihlížely k potřebám podniků i pracovníků;
7. vzhledem k tomu, že na rodinnou politiku je třeba pohlížet v souvislosti s demografickými změnami, následky stárnutí obyvatelstva, se sbližováním generačních rozdílů a s podporou účasti žen v pracovním procesu;

8. vzhledem k tomu, že muži by měli být podporováni, aby na sebe vzali stejný díl rodinných povinností, například by měli být podporováni k čerpání rodičovské dovolené prostředky, jako jsou programy zvýšení povědomí;
9. vzhledem k tomu, že tato dohoda je rámcovou dohodou stanovící minimální požadavky a ustanovení pro rodičovskou dovolenou, odlišnou od mateřské dovolené, a pro pracovní volno z důvodů vyšší moci a obrací se na členské státy a sociální partnery, aby zavedli podmínky přístupu a prováděcí pravidla za účelem přihlídnutí k situaci v každém členském státě;
10. vzhledem k tomu, že by členské státy měly zajistit, aby nároky na věcné dávky v rámci nemocenského pojištění zůstaly během minimální doby rodičovské dovolené zachovány;
11. vzhledem k tomu, že by členské státy také měly tam, kde je to vhodné podle vnitrostátních podmínek a s přihlídnutím k rozpočtové situaci, zvážit, zda mají nároky na dávky sociálního zabezpečení zůstat stejné i během minimální doby rodičovské dovolené;
12. vzhledem k tomu, že tato dohoda přihlíží k potřebě zlepšit požadavky sociální politiky, zvýšit konkurenceschopnost ekonomiky Společenství a vyhnout se ukládání správních, finančních a právních omezení bránících zakládání a rozvoji malých a středních podniků;
13. vzhledem k tomu, že sociální partneři mají nejlepší předpoklady k nalezení řešení, která odpovídají potřebám zaměstnavatelů i pracovníků, a proto jim musí být přidělena zvláštní úloha při provádění a uplatňování této dohody,

UZAVŘELY PODEPSANÉ STRANY TUTO DOHODU:

II. OBSAH

Ustanovení 1: **Účel a oblast působnosti**

1. Tato dohoda stanoví minimální požadavky usnadňující sladění rodičovských a pracovních povinností pracujících rodičů.
2. Tato dohoda se vztahuje na všechny pracovníky, muže i ženy, kteří mají pracovní smlouvu nebo jsou v pracovním poměru vymezeném právními předpisy, kolektivními smlouvami nebo zvyklostmi platnými v každém členském státě.

Ustanovení 2: **Rodičovská dovolená**

1. Tato dohoda, s výhradou ustanovení 2.2, přiznává pracujícím, mužům a ženám individuální právo na rodičovskou dovolenou z důvodu narození nebo osvojení dítěte, aby mohli o toto dítě pečovat po dobu nejméně tří měsíců do dosažení stanoveného věku, nejvýše osmi let, který definují členské státy nebo sociální partneři.

2. Pro podporu rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy podepsané strany této dohody mají za to, že právo na rodičovskou dovolenou poskytované podle ustanovení 2.1 by mělo být v zásadě udělováno jako právo nepřenosné.
3. Podmínky přístupu k rodičovské dovolené a prováděcí pravidla vymezuje zákon nebo kolektivní smlouva v jednotlivých členských státech při dodržení minimálních požadavků této dohody. Členské státy nebo sociální partneři mohou zejména
 - a) rozhodnout, zda se rodičovská dovolená přiznává na celou pracovní dobu nebo na část pracovní doby, po částech nebo systémem časových úvěrů;
 - b) podmínit právo na rodičovskou dovolenou splněním podmínky odpracované doby nebo doby trvání pracovního poměru, která nesmí přesáhnout jeden rok;
 - c) přizpůsobit podmínky přístupu a prováděcí pravidla rodičovské dovolené zvláštním okolnostem osvojení;
 - d) stanovit lhůty pro oznámení dané zaměstnavateli pracovníkem, který uplatňuje své právo na rodičovskou dovolenou, upřesňující zahájení a skončení doby dovolené;
 - e) vymezit podmínky, za kterých je po projednání v souladu s vnitrostátními právními předpisy, kolektivními smlouvami a zvyklostmi zaměstnavateli dovoleno odložit poskytnutí rodičovské dovolené z ospravedlnitelných důvodů spojených s provozem podniku (např. jde-li o práci sezónního charakteru, pokud nelze najít během lhůty pro oznámení náhradu za pracovníka, pokud velká část pracovníků požádá současně o rodičovskou dovolenou, pokud má určitá funkce strategický význam). Všechny obtíže vyplývající z uplatňování tohoto ustanovení by měly být řešeny v souladu s vnitrostátními právními předpisy, kolektivními smlouvami a zvyklostmi;
 - f) navíc k případům uvedeným v písmenu e) tohoto ustanovení schvalovat zvláštní opatření k uspokojení provozních a organizačních požadavků malých podniků.
4. K zajištění toho, aby pracovníci mohli uplatňovat své právo na rodičovskou dovolenou, přijmou členské státy nebo sociální partneři nezbytná opatření na ochranu pracovníků před propuštěním z důvodů žádosti o rodičovskou dovolenou nebo čerpání rodičovské dovolené v souladu s vnitrostátními právními předpisy, kolektivními smlouvami nebo zvyklostmi.
5. Po skončení rodičovské dovolené mají pracovníci právo vrátit se na stejné pracovní místo, nebo není-li to možné, na rovnocenné nebo

podobné pracovní místo odpovídající jejich pracovní smlouvě nebo pracovnímu poměru.

6. Práva pracovníka, která má nebo která nabývá v den začátku rodičovské dovolené, zůstávají zachována až do skončení této rodičovské dovolené. Po skončení rodičovské dovolené jsou tato práva uplatnitelná včetně všech změn vyplývajících z vnitrostátních právních předpisů, kolektivních smluv nebo zvyklostí.
7. Členské státy nebo sociální partneři vymezí postavení pracovní smlouvy nebo pracovního poměru po dobu trvání rodičovské dovolené.
8. Všechny otázky týkající se sociálního zabezpečení ve vztahu k této dohodě musí být přezkoumány a rozhodnuty členskými státy v souladu s jejich vnitrostátními právními předpisy, s přihlédnutím k důležitosti kontinuity nároků na dávky sociálního zabezpečení v rámci různých systémů, zejména v oblasti zdravotní péče.

Ustanovení 3: Pracovní volno z důvodů vyšší moci

1. Členské státy nebo sociální partneři přijmou v souladu s vnitrostátními právními předpisy, kolektivními smlouvami nebo zvyklostmi nezbytná opatření povolující pracovníkům pracovní volno z důvodů vyšší moci v důsledku naléhavých rodinných důvodů v případech nemoci nebo úrazu, při kterých je okamžitá přítomnost pracovníka nepostradatelná.
2. Členské státy nebo sociální partneři mohou upřesnit podmínky přístupu a prováděcí pravidla k ustanovení 3.1 a omezit toto právo na určitou dobu za rok nebo na jednotlivý případ.

Ustanovení 4: Závěrečná ustanovení

1. Členské státy mohou uplatňovat nebo zavést příznivější ustanovení, než která jsou stanovena v této dohodě.
2. Provádění této dohody neodůvodňuje snížení obecné úrovně ochrany poskytované zaměstnancům v oblasti působnosti této dohody. Tím není dotčeno právo členských států nebo sociálních partnerů vypracovat odlišné právní nebo správní předpisy nebo smluvní ustanovení s ohledem na vývoj situace (včetně zavedení nepřenositelnosti práva), pokud jsou dodrženy minimální požadavky stanovené v této dohodě.
3. Touto dohodou není dotčeno právo sociálních partnerů uzavírat na vhodné úrovni, včetně evropské úrovně, dohody upravující nebo doplňující ustanovení této dohody způsobem, který přihlíží ke zvláštním potřebám dotyčných sociálních partnerů.
4. Členské státy uvedou v platnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s rozhodnutím Rady nejpozději do dvou let od jeho

přijetí, nebo zajistí, aby do konce uvedeného období sociální partneři⁴ zavedli nezbytná opatření dohodou. Členským státům může být poskytnut další, nejvýše jeden rok pro dosažení souladu s tímto rozhodnutím, je-li to nezbytné s přihlédnutím ke zvláštním obtížím nebo k provádění prostřednictvím kolektivní smlouvy.

5. Předcházení a řešení sporů a stížností vyplývajících z uplatňování této dohody se projednává v souladu s vnitrostátními právními předpisy, kolektivními smlouvami a zvyklostmi.
6. Aniž jsou dotčeny příslušné úlohy Komise, vnitrostátních soudů a Soudního dvora, měly by být veškeré záležitosti spojené s výkladem této dohody na evropské úrovni nejprve postoupeny Komisi podepsaným stranám, které zaujmou stanovisko.
7. Podepsané strany přezkoumají uplatňování této dohody pět let po dni rozhodnutí Rady, jestliže o to požádá některá ze stran této dohody.

V Bruselu dne 14. prosince 1995.

Fritz VERZETNITSCH
předseda EKOS

Antonio C. AUYANET
předseda CEEP

Francois PERIGOT
předseda UNICE

Emilio GABAGLIO
generální tajemník

Roger GOURVES
generální tajemník

Zygmunt TYSZKIEWICZ
generální tajemník

EKOS
boulevard Emile Jacqmain /
Émile Jaqmainlaan 155
B-1210 Bruxelles/Brussel

CEEP
rue de la Charité /
Liefdadigheidsstraat 15
B-1040 Bruxelles/Brussel

UNICE
rue Joseph II / Jozef II-straat
40
B-1040 Bruxelles/Brussel

⁴ Ve smyslu čl 2 odst. 4 Dohody o sociální politice.